

ORSZÁGGYŰLÉSI KÉPVISELŐ

Képviselői önálló indítvány

2011. évi törvény

a 2006 őszi tömegosztatásokkal összefüggő elítélések orvoslásáról

Az Országgyűlés, a demokratikus jogállamot és a polgárok alkotmányos alapjogait a 2006. év őszen ért sérelmek orvoslása érdekében a következő törvényt alkotja:

1. § A 2006. szeptember 18. és október 24. között, a Magyar Köztársaság területén, a tömegosztatásokhoz kapcsolódóan elkövetett hivatalos személy elleni erőszak, rongálás, illetve garázdaság miatti elítélések, továbbá a bíróság hatáskörébe tartozó rendzavarás, garázdaság és veszélyes fenyegetés szabálysértése elkövetésének megállapításai semmisnek tekintendők, amennyiben az elítélés vagy a megállapítás alapját kizárólag rendőri jelentés, illetőleg rendőri tanúvallomás képezte.

2. § Az első fokon eljáró bíróság – az ügyész indítványára, illetve a terhelt vagy a szabálysértési eljárás alá vont személy, a védő, továbbá a terhelt vagy a szabálysértési eljárás alá vont személy hozzátartozója kérelmére – semmisnek

a) nyilváníthatja az 1. §-ban meghatározott területen és időhatáron belül, a tömegosztatással közvetlen összefüggésben, méltányolható körülmények között elkövetett más bűncselekmény, továbbá a bíróság hatáskörébe tartozó szabálysértés miatti elítélést vagy megállapítást,

b) nyilvánítja az elítélést vagy a megállapítást, ha a 3. § (1) a) pontja szerinti eljárást elmulasztotta.

3. § (1) Az első fokon eljáró bíróság

a) hivatalból, legkésőbb 2011. október 23-áig, határozatban nyilvánítja semmisnek az 1. § hatálya alá tartozó elítélést vagy megállapítást,

b) az indítvány, illetve a kérelem beérkezésétől számított 60 napon belül hoz érdemi határozatot a 2. § alapján indítványozott, illetve kérelmezett elítélés vagy megállapítás semmissége tárgyában.

(2) A határozatot az ügyésznek, a terheltnek vagy a szabálysértési eljárás alá vont személynek, a védőnek és a kérelmezőnek – ha az nem a terhelt vagy a szabálysértési eljárás alá vont személy – kell megküldeni.

4. § Az indítványt, illetve a kérelmet elutasító határozat ellen az ügyész, a terhelt vagy a szabálysértési eljárás alá vont személy, a védő, vagy a kérelmező – ha az nem a terhelt vagy a szabálysértési eljárás alá vont személy – élhet fellebbezéssel. A fellebbezésre, szabálysértés esetében is, a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvénynek az ügydöntő végzés elleni fellebbezés elintézésére vonatkozó szabályait [346. § (1) második mondata] kell alkalmazni.

5. § Az elítélést, illetve a megállapítást semmisnek nyilvánító határozatot a bünyügyi, illetve a szabálysértési nyilvántartó szervnek is meg kell küldeni. A nyilvántartó szerv a határozat alapján gondoskodik a terhelt elítéléssel érintett adatainak a bünyügyi, illetve a szabálysértési nyilvántartási rendszerből való törléséről.

6. § A semmisnek nyilvánított elítélésekhez vagy megállapításokhoz fűződő bünyető vagy szabálysértési bünyetetések, intézkedések, kényszerintézkedések és azok további következményei államigazgatási jogkörben okozott károk (Ptk. 349. §).

7. § E törvény alkalmazásában elítélésnek tekintendő az is, amennyiben az ügyész a terhelttel szemben a vádemelést elhalasztotta (Be. 222. §). Az ügyész e határozatát az e törvény hatályba lépésétől számított 8 napon belül küldi meg az illetékes bíróságnak.

8. § Ez a törvény a kihirdetése napján lép hatályba.

* * *

Általános indokolás

2006 őszén a tömegmegmozdulások, illetőleg tüntetések felszámolására történő hivatkozással kivezényelt rendőri egységek a főváros közterületein, nem egy esetben üzlethelyiségeiben elfogott személyekkel szemben nagy számban foganatosítottak jogtalan intézkedéseket.

Ezek során a megmozdulások helyszínén vagy az azokhoz közeli helyeken jelen lévők egy részét az elfogás vagy előállítás során – gyakran válogatás nélkül – indokolatlanul vagy aránytalanul, brutálisan bántalmazták, őket emberségükben megalázták, majd 72 óras őrizet után előzetes letartóztatásba helyezték. Számos példa támasztja alá, hogy a gyakran csak „rossz időben, rossz helyen” lévő áldozatok ellen, a rendőrhatalom eljárását utólag is igazolandó, hamis, illetőleg valótlan tartalmú rendőrségi tanúvallomások alapján indult szabálysértési- vagy büntetőeljárás.

A polgári és politikai jogok szabad gyakorolhatóságának absztrakt sérelme mellett nagyszámú, köztük közvetlenül az életet, a testi épséget, az egészséget, a helyváltoztatás szabadságát, illetve a tulajdonhoz való jogot törvényes felhatalmazottság nélkül sértő vagy veszélyeztető egyedi, adott személlyel szembeni rendőrhatalom cselekmény elkövetésére került sor.

Az ügyekben később eljáró bíróságok pedig sok esetben már önmagukban közhiteles bizonyító erőt tulajdonítottak a rendőrhatalom eljárásában kiállított közokiratnak, különösen akkor, ha egyéb bizonyíték nem állt rendelkezésre.

A Javaslat közvetlen, szűkebb értelmezésű célja, hogy erkölcsi és jogi elégtételt nyújtson mindazoknak, akiknek a 2006 őszi tüntetésekhez kötődő eljárásokban csorbultak emberi, polgári és politikai jogaik, illetve a tisztességes eljáráshoz való joguk.

Általános, tágabb értelemben azonban a Javaslat célja nyilvánvalóan az is, hogy visszaadja az igazságszolgáltatás jogszerűségébe vetett társadalmi bizalmat, és helyreállítsa a 2006 őszi utáni eljárások során súlyosan megbillent demokratikus és jogállami egyensúlyt az Európai Unió soros elnöki tisztét is éppen betöltő Magyar Köztársaságban.

Részletes indokolás

az 1. §-hoz

A Javaslat meghatározza az elkövetés helyét, idejét és azokat a büntető- és szabálysértési tényállásokat, amelyek tekintetében a bírósági döntések semmissé nyilvánítását célozza elérni.

Eszerint a 2006. szeptember 18. és október 24. közötti – a ténylegesen kizárólag a fővárosban történt – tömegoszlatásokhoz kapcsolódóan elkövetett hivatalos személy elleni erőszak, rongálás, illetve garázdaság miatti (büntetőeljárásban történt) elítélések, illetve a bíróság hatáskörébe tartozó rendzavarás, garázdaság és veszélyes fenyegetés szabálysértése elkövetésének megállapításai tekintendők semmissé.

A Javaslat szerint azonban ez a pozitív szabályozás nem alkalmazható az olyan terheltek vagy szabálysértési eljárás alá vont személyek javára, akik a más – így a többi között képfelvétel, civil tanúk vallomása, továbbá saját ténybeli, a bűnösséget beismerő vallomásuk – bizonyítékokra alapított tényállás szerint a gyülekezés, az emberi és politikai és alapvető

szabadságjogok alkotmányos kereteiből erőszakos cselekvésükkel kiléptek. Ők ezzel ugyanis büntető anyagi jogilag büntetendő, a büntetőeljárás során történt bizonyítás szempontjából pedig aggálytalanul megállapítható, erőszakos magatartást tanúsítottak.

a 2. §-hoz

A Javaslát e §-a arról a két további esetkörülről rendelkezik, amely az 1. § hatálya alá nem sorolható.

Egyrészt, amennyiben az 1. §-hoz kapcsolódó, de az annak hatálya alá nem, azonban bírósági hatáskörbe alá tartozó más bűn- vagy szabálysértő cselekmény elkövetését illető méltányolható körülmények merülnének fel, az arra jogosultak indítványára, illetve kérelmére a bíróság korábbi döntését, az eset összes körülményének alapos mérlegelését követően, semmisnek nyilváníthatja. Ilyenek lehetnek különösen a rágalmazó és becsületsértő jellegű cselekmények.

Másrészt a Javaslát szabályozza azt a – nem várt – lehetőséget is, amikor is a bíróság, törvényi kötelezettsége ellenére elmulasztaná a 3. § (1) bekezdésében meghatározottak szerinti, az 1. §-t illető döntés hivatalból történő meghozatalát.

a 3. § (1) bekezdéséhez

Az első fokon eljáró bíróságnak a tényállás függvényében hivatalból, indítványra vagy kérelemre kell határozatot hoznia arról, hogy az 1. §, valamint a 2. § *b)* pontja szerinti döntést a törvény alapján semmisnek kell tekinteni, illetve arról, hogy a 2. § *a)* pontja alapján, mérlegelési jogkörével élve, miként döntött. Az 1. § hatálya alá tartozó egyedi bírósági határozatok meghozatalának végső napját a Javaslát 2011. október hó 23. napjában határozza meg.

Az egyéni jogvédelemhez fűződő mielőbbi és időben is számon tartható bírósági reparáció igénye mellett szimbolikus jelentőségű a Javaslát e rendelkezése, amely az orvosló véghatározatok meghozatalának utolsó napját a forradalom és szabadságharc kitörésének ötvenötödik, és az azon sötét foltot ejtő 2006. évi események ötödik évfordulójában jelöli meg.

Ez a határnap azonban nem lehet jogvesztő: nem akadályozhatja a később előterjesztett, a mérlegelési jog alapján elbírálendő kérelmek érdemi vizsgálatát, továbbá a korábban netán elmulasztott hivatalból történő eljárás utólagos lefolytatását. Minderre a javaslat 60 napos terminust jelöl meg.

a 3. § (2) bekezdéséhez és a 4. §-hoz

E rendelkezések a tudomásszerzés és a jogorvoslat rendjét szabályozzák. A terhelt vagy a szabálysértési eljárás alá vont személy számára kedvezőtlen döntés ellen ő maga és a

kérelmező – ha az nem a terhelte vagy a szabálysértési eljárás alá vont személy – értelemszerűen fellebbezéssel élhetnek, de ez a jog megilleti azt az ügyészt, illetőleg védőt is, aki esetleg nem vett részt az indítvány, illetőleg kérelem előterjesztésében.

A jogorvoslat elbírálását illetően, az egyszerűsítés érdekében, a Javaslathoz nem tesz különbséget a büntető- és a szabálysértési eljárások között.

A jogosultak a jogorvoslat lehetőségéről a semmisség megállapítása tárgyában hozott határozat kézhezvételével értesülnek.

az 5-6. §-okhoz

A Javaslathoz további célja, hogy a terheltek, illetve a szabálysértési eljárás alá vont személyek mentesüljenek a semmissé nyilvánított elítélések egyéb jog- és vagyoni hátrányai alól is; e körben mindenekelőtt a büntető- és szabálysértési jog egészének rendszerében kerüljön sor a reparációra, ideértve a két jogterület nyilvántartási rendszerét.

Az eljáró bíróság kötelezettsége tehát a nyilvántartó szerv részére megküldött határozattal jeleznie a semmisség tényét, hogy az gondoskodjon az érintett adatainak a nyilvántartási rendszerből való törléséről.

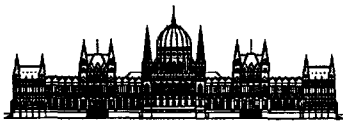
A 6. § pedig, a teljes orvosolás elve szerint, már a polgári jogi reparáció lehetőségét alapozza meg, egyértelmű rendelkezéssel.

a 7. §-hoz

A Javaslathoz szerint az elítéléssel egyenértékű megítélés alá esik az ügyésznek a terhelttel szembeni, a vádemelést elhalasztó határozata. A törvény eredményes végrehajtása érdekében a bíróság e határozatokról a Javaslathoz szerint a törvény hatályba lépésétől számított 8 napon, valamint a kézbesítési időn belül külön is tudomást szerez.

a 8. §-hoz

Mivel a törvény céljának a mielőbbi hatálybelépés felel meg, a Javaslathoz a hatályba lépés napjaként a kihirdetés napját jelöli meg.



ORSZÁGGYŰLÉSI KÉPVISELŐ

Dr. Kövér László úrnak
az Országgyűlés elnökének

Helyben

Tisztelt Elnök Úr!

Az Országgyűlés Házzsabályáról szóló 46/1994. (IX. 30.) OGY határozat 85. §-a alapján „a **2006 őszi tömegosztatásokkal összefüggő elítélések orvoslásáról**” a következő törvényjavaslatot nyújtom be. A törvényjavaslat gazdasági és társadalmi hatásait tartalmazó indokolását mellékelem.

Budapest, 2011. február 2.

Dr. Balsai István

Fidesz – Magyar Polgári Szövetség